

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Науменко І.В., аспірант,
Харківський національний технічний університет
сізьського господарства імені Петра Василенка*

Особливо гостро в сільському господарстві Харківської області стоїть проблема інтенсифікації в сучасних умовах, коли потрібно змінити стійку тенденцію спаду виробництва зерна, кормів, м'яса, молока, скорочення поголів'я худоби та забезпечити зростання продуктивності галузей сільського господарства.

Реальним виходом є прискорення темпів і обсягів нарощування сільськогосподарської продукції, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств та галузей АПК.

Економічне зростання та інтенсифікація виробництва – невід'ємні складові категоріального апарату сучасної аграрної економіки. Зазначимо, що даним аспектам присвячена певна частина наукових праць вчених аграрників, але єдиної точки зору щодо дієвості перспектив формування та реалізації інтенсивного типу розвитку сільського господарства в їх поглядах немає.

Виділення в рамках Комплексної програми розвитку АПК та земельної реформи Харківської області в 2011-2015 рр. та на період до 2020 року зростаючої ролі іноваційно - інвестиційних складових ставить значні наголоси на системній трансформації АПК Харківщини до рівня інвестиційно успішного регіону, діючого на засадах наскрізної координації.

Стратегічними напрямками розвитку АПК Харківської області в період 2011-2020 рр. визначено активний розвиток тваринництва (молочне і м'ясне скотарство, свинарство і птахівництво) на основі реалізації інвестиційно-іноваційного потенціалу регіону.

У контексті нашого дослідження одними з пріоритетних напрямів АПК Харківщини є:

— модернізація та розвиток виробничої інфраструктури регіонального АПК, розвиток виробничо-збутових, обслуговуючих кооперативів, підприємств агротехсервісу, створення високотехнологічних потужних, комплексних виробництв іноваційного типу;

- кардинальне покращення інвестиційної привабливості та іміджу АПК Харківської області;
- ефективна реалізація інноваційно-інвестиційного та наукового регіонального потенціалу.

Програмою розвитку АПК регіону передбачено перехід від ординарного сільського господарювання на високотехнологічний рівень агропромислового виробництва з поглибленою переробкою і максимально повним використанням всього шлейфу продуктів та субпродуктів рослинництва і тваринництва.

Збільшення виробництва продукції рослинництва можливе за рахунок удосконалення землекористування; застосування інтенсивних та ресурсозберігаючих технологій; цільового використання мінеральних і органічних добрив; впровадження науково-обґрунтованих систем захисту сільськогосподарських культур; використання високоврожайних сортів і гібридів польових, овочевих та інших культур.

Технічна оснащеність аграрного виробництва стійко погіршується в сільськогосподарських підприємствах. Упродовж 2000–2012 рр. кількість тракторів, використовуваних у сільськогосподарському виробництві Харківської області, скоротилася з 17185 до 8915 шт. (або на 48,1%), зернозбиральних комбайнів – з 2909 до 1868 шт., кукурудозбиральних комбайнів – більш, ніж у 2 рази, кормозбиральних комбайнів – у 5 разів. При цьому більшість із них відпрацювали свій термін експлуатації, фізично повністю зношені та морально застарілі.

За розрахунками вчених Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» для відтворення технічної бази сільського господарства до рівня технологічної потреби необхідно понад 300 млрд. грн., тобто протягом 10-12 років інвестиції в технічне забезпечення повинні бути на рівні 25 - 30 млрд. грн. щорічно. Враховуючи те, що інноваційні агротехнології потребують значних інвестицій в основний і оборотний капітал, загальна потреба в інвестиціях для інноваційного оновлення агровиробництва значно перевищує вищезазначену суму коштів.

Потрібно враховувати економічний, національно-стратегічний, демографічний та інші аспекти реалізації інноваційних процесів в аграрному виробництві на основі кредитної, фінансової, агропродовольчої й інноваційної політики країни. Такий зв'язок здатний забезпечити відтворення інноваційного процесу, стимулювати технологічні нововведення і технічні зрушення, активізацію інвестиційної діяльності.

Для формування інтенсивного типу відтворення слід обов'язково врахувати, що кожен напрям інтенсифікації має граничну межу використання, нехтування якою може негативно впливати на агроекологічну систему.

У контексті нашого дослідження найбільший інтерес з точки зору диференціації критеріїв, характеристик і механізмів забезпечення інтенсивного розвитку складових матеріально-технічної бази сільського господарства області представляють рівні економічної відповідальності інвесторів, що здійснюють вливання інвестиційних ресурсів у рослинницькі, тваринницькі підприємства, що є сировинною базою харчової промисловості.

Основними критеріями структурних перетворень у процесах реалізації механізмів формування інтенсивного типу економічного розвитку сільського господарства повинні бути: спеціалізація і концентрація виробництва до оптимальних розмірів, нові підходи до матеріально-технічного забезпечення, розвиток виробництва на інноваційній основі, диверсифікація виробництва.

Запровадження дієвих моделей внутрішньогосподарських економічних відносин передбачає вдосконалення системи матеріального стимулювання безпосередніх працівників-власників і підвищує їх відповідальність за кінцеві результати роботи, при цьому основні засоби виробництва мають конкретних власників і користувачів.